

ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ НАСЕЛЕННЯ У ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

На сучасному етапі Україна відчуває значну нестачу фінансових ресурсів. Ринок боргових цінних паперів дозволяє залучати кошти для фінансування діяльності держави та фінансувати інвестиційні проекти приватних підприємств. Одним з основних напрямків розвитку ринку боргових цінних паперів є залучення коштів населення. В даній статті ми проаналізуємо шляхи залучення коштів населення, що використовують різні держави світу. Гостра необхідність у фінансових ресурсах та низька активність діяльності нашої держави в цьому напрямі зумовлює актуальність даної теми.

Найбільшого успіху у залученні коштів населення досягли США, Канада і Великобританія, які значно активніше ніж Україна займаються акумулюванням заощаджень громадян. У даних державах важливу роль відіграють спеціальні державні програми, що уможливають та спрощують як процес викуплення державних облігацій як громадянами, так і організацію підприємцями малого і середнього бізнесу пенсійних заощаджень своїх працівників.

Канадська державна програма «New Canada Savings Bonds Program» дозволяє відкладати кошти в сумі від 2 канадських доларів щотижня, максимальна сума – 500000 доларів. Це трьохрічні облігації, дохідність яких оголошує міністр фінансів Канади на початку року і яка залежить від ситуації на ринку. Громадяни можуть повернути кошти в будь який час, їм необхідно тільки вказати те, що вони планують використати збереження за 15 днів до відповідної дати. Відсотки не виплачуються в разі зняття коштів в перші 3 місяці або за місяць протягом якого

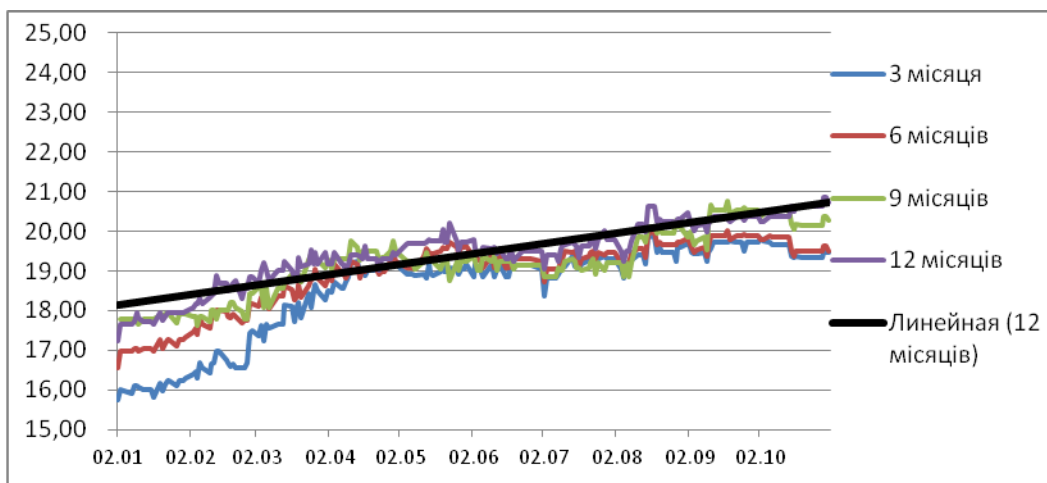
кошти були достроково зняті. Держава гарантує повернення коштів в повному обсягу. В даний момент їхня доходність становить: 1% за перший рік; 1,2% за другий та 1,4% за третій рік.[1]

Близькими за змістом є програми «Easy saver» в США та «National saving and investment» в Великобританії. Остання передбачає змінну відсоткову ставку. Більш детальніше це описано далі. В деяких державах громадяни, що зберігають кошти в державних облігаціях сплачують податки в меншому обсязі.

У Канаді, відповідно до розрахунків центрального банку, здійснених у 2003 р., при загальному обсязі випущених за період з 1991 по 2002 р. індексованих облігацій у 15 млрд канадських доларів на обслуговуванні було зекономлено 1,5 млрд, порівняно з обслуговуванням такого ж обсягу випущених облігацій із фіксованою доходністю. [3]

Це нашоухує на думку що даний механізм може бути ефективним і в Україні.

Змінна відсоткова ставка – відсоткова ставка, рівень якої підлягає періодичній переоцінці залежно від зміни тієї чи іншої базової ставки. В Україні це зазвичай прив'язка до індексу UIRD (Ukrainian Index of Retail Deposit Rates) за 3, 6, 9 чи 12 місяців, який розраховується інформаційним агентством Thompson Reuters з 2011 року. Проте, частка облігацій внутрішньої державної позики України з змінною відсотковою ставкою рівна нулю. Також варто врахувати той момент, що індекс UIRD зростає з певними коливаннями протягом 4 років, тобто з дати коли його почало розраховувати, ріст за 2014 рік чітко ілюструє лінія тренду UIRD за 12 місяців(чорним кольором на графіку). Нижче представлено графік індексу UIRD за 10 місяців 2014 року. Для уможливлення використання змінної відсоткової ставки необхідно спершу стабілізувати банківську систему.

графік створено за даними розміщеними на офіційному сайті НБУ.[2]

Ще одним цікавим способом залучення коштів населення для фінансування діяльності держави, що використовують перш за все країни експортери робочої сили, до яких можна віднести і Україну, є так звані міграційні облігації (Immigration bonds) – це облігації, які уряд розміщує серед своєї діаспори та мігрантів. Вони набули значного поширення за останні 60 років. Найуспішніше їх використовують Індія та Ізраїль, що зумовлено наявністю великої та активної діаспори. Зазвичай такі облігації випускаються задля втілення великих інфраструктурних, та деякі держави, наприклад Греція розпочинали випуск міграційних облігацій для покращення платіжного балансу в час кризи, але тут варто зазначити, що позичивши у населення понад 30 млрд дол. повернув уряд тільки 10 млрд, підірвавши довіру населення, що робити не варто.

Питання повернення довіри населення варто розглянути значно детальніше окремо, в даній статті розглянемо тільки ще один наслідок відсутності довіри до держави і національної валюти – випуск ОВДП у іноземній валюті. Хоча це достатньо ефективний механізм залучення коштів як юридичних так і фізичних осіб, та варто пам'ятати про недоліки. Основними недоліками даних фінансових інструментів є посилення доларизації економіки і як наслідок збільшення валютних ризиків. Такий шлях отримання фінансових ресурсів широко

використовувався в Аргентині в дев'яностих роках минулого сторіччя. В результаті у 2001р. Аргентина оголосила про дефолт за своїми забор'язаннями.

І основне це послідовність дій, відповідність між діями та словами, та інформаційна підтримка проектів пов'язаних з населенням, адже щоб населення повірило у державні програми «Тижня фінансової грамотності» недостатньо.

Література:

1. Офіційний сайт програми «New Canada Savings» [Електронний ресурс] – Доступний з <<http://www.csb.gc.ca/wp-content/uploads/2009/08/termsconditions-payroll-eng.pdf>>

2. Індекс UIRD, офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] – Доступний з <www.bank.gov.ua/files/UIRD.xls>

3. Real Return Bond Funding Review [Електронний ресурс] // Notices and Announcements. – Доступний з <http://test.banqueducanada.ca/en/notices_fmd/2003/rrb2003.html>